

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ НА ЗАСАДАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ТА ДИЗАЙН-МЕНЕДЖМЕНТУ

Попадинець Назарій Миколайович

кандидат економічних наук

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України» (м. Львів, Україна)

ORCID 0000-0002-7556-6135

popadynets.n@gmail.com

Журавель Юлія Вікторівна

кандидат економічних наук

Львівський державний коледж харчової і переробної промисловості

Національного університету харчових технологій (м. Львів, Україна)

ORCID 0000-0003-4065-540X

jul_zhur@ukr.net

У статті досліджено напрями розвитку сучасних цифрових та інформаційних технологій. Особливу увагу приділено напрямам діджиталізації та дизайн-менеджменту суб'єктів економічної діяльності в Україні. Охарактеризовано особливості сучасних процесів діджиталізації та дизайн-менеджменту. Розкрито сутність поняття діджиталізація та дизайн-менеджмент. Визначено проблеми формування діджиталізації та дизайн-менеджменту.

Ключові слова: інвестиції, інновації, національна економіка, діджиталізація, дизайн менеджмент.

DOI: <https://doi.org/10.32845/bsnau.2019.3.24>

Постановка проблеми. Сучасні економічні процеси в Україні потребують активного впровадження інновацій та інвестицій задля підвищення рівня конкурентоспроможності держави на міжнародному рівні та національної безпеки. Продумана інвестиційно-інноваційна політика забезпечує її учасників вигідними економічними умовами для вкладення інвестицій у розвиток бізнесу, зосереджуючи їх інноваційність на покращення конкурентоспроможності своєї діяльності. Інтенсивність цього процесу пов'язана насамперед можливостями швидкого досягнення цілей її учасників. Тому створення та реалізація ефективної, адекватної сучасним вимогам інвестиційно-інноваційної політики в Україні є можливою за умови діджиталізації та дизайн-менеджменту. Адже період інформаційних технологій диктує поширення діджиталізації та нових управлінських підходів (дизайн-менеджменту), врахування пріоритетів яких є обов'язковою умовою побудови конкурентоспроможної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін «діджитал-економіка» (digital economy) введений у науковий обіг ще в 1995 р. американським ученим Н. Негропonte [1]. Утім це поняття досі трактується неоднозначно. Зокрема, діджитал-економіка ототожнюється зі знаннєвою, інформаційною або мережевою. На нашу думку, слушною є позиція, згідно з якою в основі діджиталізації – інформація, а саме оцифрування значних обсягів знань і даних, що зумовлює якісні зміни в поведінці суб'єктів господарювання [2, с. 140]. Тобто відбувається інтеграція реальних господарських відносин у віртуальний простір. Не менш важливим у процесі залучення нових інвестицій в економічну діяльність суб'єктів економіки відіграє дизайн-менеджмент. Так, Н. Удріс [3] вважає, що дизайн-менеджмент є своєрідним інтерфейсом між менеджментом і дизайном і виконує роль сполучної ланки між дизайн-мисленням, дизайном, технологією, корпоративним управлінням, бренд-менеджментом і управлінням маркетингом на внутрішньому і зовнішньому рівнях діяльності підприємств. С. Славинський вважає, що дизайн-менеджмент це не тільки

промисловий або продуктовий дизайн, а це ще й бренд-менеджмент, конкурентна стратегія і сервісний дизайн. Однак варто зазначити, що мало хто з науковців сьогодні розглядають дизайн-менеджмент і діджиталізацію як один з засобів інвестиційної привабливості держави.

Метою статті є розкриття процесу інвестиційно-інноваційного розвитку України на засадах діджиталізації та дизайн-менеджменту.

Вклад основного матеріалу. У 2018 р. Кабінет Міністрів України прийняв концепцію розвитку цифрової економіки до 2020 року, так звану діджиталізацію. Відповідно до Концепції, основна мета цифровізації полягає у досягненні цифрової трансформації наявних і створенні нових галузей економіки, а також трансформації сфер життєдіяльності у нові більш ефективні та сучасні. Такий приріст є можливим лише тоді, коли ідеї, дії, ініціативи та програми, які стосуються цифровізації, будуть інтегровані, зокрема, у національні, регіональні, галузеві стратегії і програми розвитку [4].

Цифровізація є визнаним механізмом економічного зростання національної економіки, завдяки здатності технологій позитивно впливати на ефективність, результативність, вартість і якість економічної, громадської та особистої діяльності.

Основними цілями цифрового розвитку є [4]:

- прискорення економічного зростання та залучення інвестицій;
- трансформація секторів економіки в конкурентоспроможні та ефективні;
- технологічна та цифрова модернізація промисловості та створення високотехнологічних виробництв, тобто інноваційний розвиток;
- доступність для громадян переваг і можливостей цифрового світу;
- реалізація людського ресурсу, розвиток цифрових індустрій і цифрового підприємництва.

Сектори економіки, що використовують діджиталізацію, зростають швидше, дешевше та якісніше. Сфери життєдіяльності, зокрема освіта, медицина, транспорт, що модернізуються завдяки цифровим технологіям, стають набагато ефективнішими та створюють нову цінність і якість.

Головною метою Концепції є реалізація прискореного сценарію цифрового розвитку як найбільш релевантного для України з точки зору викликів, потреб і можливостей, а також можливості швидкого інвестиційного та інноваційного розвитку.

На сьогодні деякі з експертів стверджують, що тільки п'ять сфер економічної діяльності потребують тільки діджиталізації, зокрема охорона здоров'я, освіта, муніципальний сектор, будівництво й енергетика. На їхню думку, цифрові технології в охороні здоров'я покращують роботу швидкої медичної допомоги і допомагають уникнути підкупу лікарів фармацевтичними компаніями шляхом відстеження виписки рецептів. Інтерактивні карти парковок вирішують питання завантаженості міста, а єдиний реєстр міських комунікацій спрощує питання забудови на початкових етапах отримання дозволів і збирання довідок. У контексті енергонезалежності України діджиталізація пропонує рішення для галузі видобутку. Програма забезпечення створює карту родовищ, оцінює перспективи видобутку та контролює обсяги зберігання газу [5].

На наш погляд, явище «діджиталізація» можна використовувати у всіх сферах соціально-економічної діяльності, адже воно є новим етапом розвитку економіки шляхом впровадження досягнень науково-технічного прогресу та інноваційних методів діяльності, використання новітніх технологій, прискореного розвитку наукоємних видів економічної діяльності, становлення менталітету творчого, ефективного, раціонального бізнесу.

Як показує досвід розвинутих країн, діджитал-технології не лише здатні безпосередньо забезпечити економічне зростання, а й створюють самопідтримуючий синергетичний ефект за рахунок численних екстерналій, що поширюються на економічну, соціальну, технологічну, інтелектуальну й інфраструктурну складові розвитку. Наприклад, згідно з розрахунками експертів ЄС, у разі призупинення цифрової трансформації щороку втрачатиметься майже 600 млрд євро. Тому на рівні ЄС активно просуваються ідеї єдиного цифрового ринку, який до 2020 р. буде спроможний створити близько 6 млрд зв'язків фізичних осіб з інтернет-мережею [6].

Оскільки для України діджиталізація є новим етапом розвитку економіки і суспільства, то і кількісне охоплення людей у системі цифровізації є досить невеликою. Так, сьогодні в Україні близько 50% населення користується Інтернетом, динаміка подальших змін є висхідною [7].

На рівні підприємницької діяльності застосування діджиталізації створює низку конкурентних переваг у розрізі операційних процесів, а саме: підвищуючи їх рівень прозорості та можливості; вчасне прийняття управлінських рішень; миттєвий обмін інформацією між компетентними співробітниками; здійснення маркетингових досліджень і створення системних підходів до реагування. Організаційні відповіді на сигнали ризикових змін за рахунок діджиталізації формуються на принципах узгодженості, вчасності, дієвості, запобіганні кризових становищ.

Сутність удосконалення бізнес-процесів на рівні економіки держави полягає у встановленні ефективних, швидких

внутрішньо-оптимальних комунікацій між суб'єктами економічної діяльності за допомогою діджиталізації, які спрямовані на досягнення головної мети – налагодження надання якісних послуг для задоволення кінцевого споживача. Доцільність цифрової трансформації бізнес-процесів визначається швидкістю та розумінням споживачами, створенням системи ефективних різноспрямованих комунікаційних потоків. Мінливість зовнішнього середовища вимагає сьогодні налагодження системи прогностичних досліджень і формування адекватного інтерпретування інформаційних потоків для формування оптимального управлінсько-організаційного рішення.

Не менш важливим процесом прийняття управлінських рішень щодо інвестиційно-інноваційного розвитку економіки є застосування дизайн-менеджменту. Варто зазначити, що дизайн-менеджмент це управлінський підхід, який сьогодні зазвичай застосовується на рівні підприємства, хоча більшість його інструментів можна використовувати і в прийнятті управлінських рішень на рівні держави.

Дизайн-менеджмент – це інструмент бізнесу, орієнтований на ринок і кінцевого споживача, який допомагає бізнесу приймати рішення з питань дизайну як зовні, так і всередині бізнес-процесу.

На думку Л. О. Лігоненко та ін., дизайн-менеджмент – це новий підхід в управлінні розробленням нових продуктів і послуг, що, базуючись на методології дизайн-мислення, забезпечує врахування вподобань споживача та його активну участь у процесах пошуку та впровадження продуктивних інновацій. Поєднання клієнтоорієнтованого підходу з методологією стратегічного управління та концепцією «відкритих інновацій» формує синергетичний ефект і забезпечує не тільки задоволеність споживачів, а й успіх організації загалом, задоволення інтересів усіх груп стейкхолдерів [8].

Суттєвою перевагою цього підходу є те, що він функціонує на трьох рівнях [8]:

– операційний: управління окремими проектами і командами з дизайну. Метою операційного дизайн-менеджменту є досягнення цілей, які були поставлені на рівні стратегічного управління;

– тактичний: організація дизайн-ресурсів і процесів виробництва дизайну. Метою є створення структури дизайну, яка забезпечуватиме зменшення розриву між цілями на рівні стратегічного управління і реалізації їх на операційному рівні;

– стратегічний: створення стратегічного, довгострокового плану для дизайну і визначення його ролі в компанії. Метою є підтримка і зміцнення корпоративної візії, створення зв'язку між дизайном і бізнес-стратегією.

Таким чином, ми бачимо, що ці функції, як уже і зазначалося, належать здебільшого до підприємницької діяльності. Однак варто нагадати, що як діджиталізація, так і дизайн-менеджмент спрямовані на підтримку розвитку підприємств, які є суб'єктами економічної діяльності і основою економічного розвитку держави загалом.

Можна вважати, що дизайн-менеджмент допомагає підприємствам на макрорівні краще контролювати процеси, що відбуваються в самому підприємстві, і таким чином покращувати їхню діяльність на макрорівні і зміцнювати економіку держави. Передусім на самих підприємствах дизайн-менеджмент стосується таких процесів діяльності, як [9]:

– внутрішні бізнес-процеси – зменшення неефективних процесів, які невидимі для клієнта, але вигідні для підприємства з точки зору зниження витрат;

– процес навчання – знання про дизайн можуть бути запроваджені в процесі навчання і розвитку співробітників компанії, що покращить якість їхньої роботи;

– відносини з клієнтами і позиціонування бренду підприємства на ринку – дизайн, що застосовується до бренду, забезпечує стратегічне позиціонування та диференціацію ринку в очах клієнтів;

– фінансові результати економічної діяльності – зусилля дизайн-менеджера, спрямовані на збільшення продажів або зменшення витрат, що сприятиме зростанню стратегічної і поточної цінності бізнесу.

Усі ці процеси забезпечують одну економічну систему і таким чином формують інвестиційно-привабливий клімат для іноземних інвесторів. Адже чим більше підприємств використовуватиме у своїй практиці дизайн-менеджмент, тим

більше можна очікувати нових інвестиційно-інноваційних проєктів на внутрішньому ринку.

Висновки. Таким чином, застосування діджиталізації сприяє підвищенню конкуренції економіки країни, а саме завдяки підвищенню підприємницької транспарентності та можливості, вчасно прийняти управлінське рішення. Важливо зазначити, що це може відбуватися на всіх підприємствах усіх сфер економічної діяльності, адже процес діджиталізації формуються на принципах узгодженості, вчасності, дієвості, запобіганні кризових ситуацій у тій чи іншій сфері. Так само як діджиталізація, дизайн-менеджмент також є одним з новітніх напрямів і методів розвитку різних економічних суб'єктів діяльності, і його варто використовувати в українській практиці, оскільки дизайн-менеджмент дозволяє зробити прогнози на майбутнє, а це є пріоритетною стратегією бізнесу та запорукою його успіху.

Список використаної літератури:

1. Negroponte N. Being Digital. N. Y. : Knopf, 1995. 256 p.
2. Коломієць Г. М., Глушач Ю. С. Цифрова економіка: контроверсійність змісту і впливу на господарський розвиток. Бізнес Інформ. 2017. № 7. С. 137–143.
3. Удріс Н. С. Дизайн-мислення та дизайн-менеджмент (нові парадигми інноваційного ведення бізнесу). Упаковка. 2012. № 6. С. 57-60.
4. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 17 січня 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p/print>
5. ZN.UA. Експерт назвав 5 сфер, які потребують діджиталізації. URL: https://dt.ua/TECHNOLOGIES/ekspert-nazvav-5-sfer-yaki-potrebuyut-didzhitalizaciyi-325708_.html
6. Устименка А. В. Правове забезпечення здійснення державної політики з реконструкції економіки : монографія. Чернівці : Десна Поліграф, 2016. 160 с.
7. Діба М. І., Гернего Ю. О. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. Фінанси України. №7. 2018. С. 50-63.
8. Лігоненко Л., Гунько Н. Дизайн-менеджмент як новий підхід в управлінні. International Scientific Journal "Internauka". URL: <http://www.inter-nauka.com/>
9. Design Management (An Introduction) – Taking Charge of Processes and People. URL: <https://www.interaction-design.org/literature/article/design-management-an-introduction-taking-charge-of-processes-and-people>

References:

1. Negroponte, N. Being Digital. N. Y. : Knopf, 1995. 256 p.
2. Kolomiyets, H. M., Hlushach, Yu. S. (2017). Tsyfrova ekonomika: kontroversiynist' zmistu i vplyvu na hospodarskyi rozvytok [Digital economy: the controversy of content and impact on economic development]. *Biznes Inform – Business Inform*, 7, 137–143.
3. Udris, N. S. (2012). Dyzayn-myslennya ta dyzayn-menedzhment (novi paradyhmy innovatsiynoho vedennya biznesu) [Design thinking and design management (new paradigms of innovative business)]. *Upakovka – Packaging*, 6, 57-60.
4. Cabinet of Ministers. (2018). Pro skhvalennya Kontseptsiyi rozvytku tsyfrovoyi ekonomiky ta suspilstva Ukrayiny na 2018-2020 roky ta zatverdzhennya planu zakhodiv shchodo yiyi realizatsiyi vid 17 sichnya 2018 r. № 67-r [On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018-2020 and approval of the action plan for its implementation" dated January 17, 2018 № 67-r]. Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p/print>
5. ZN.UA. (2019). Ekspert nazvav 5 sfer, yaki potrebuyut didzhitalizatsiyi [The expert named 5 areas that need digitalization]. Access mode: https://dt.ua/TECHNOLOGIES/ekspert-nazvav-5-sfer-yaki-potrebuyut-didzhitalizaciyi-325708_.html
6. Ustymenka, A. V. (Ed) (2016). *Pravove zabezpechennya zdiysnennya derzhavnoyi polityky z rekonstruktsiyi ekonomiky [Legal support for the implementation of state policy on economic reconstruction]*. Chernihiv: Desna Polygraph.
7. Dyba, M. I., Herneho, Yu. O. (2018). Didzhitalizatsiya ekonomiky: svitovyy dosvid ta mozhlyvosti rozvytku v Ukrayini. *Finansy Ukrayiny [Digitalization of the economy: world experience and opportunities for development in Ukraine]*. Finansy Ukrayiny – Finance of Ukraine, 7, 50-63.
8. Ligonenko, L., Gunko, N. (2018). *Dyzayn-menedzhment yak novyy pidkhid v upravlinni [Design management as a new approach to management]*. International Scientific Journal "Internauka". Access mode: <http://www.inter-nauka.com/>
9. Design Management. (2019). Taking Charge of Processes and People. Access mode: <https://www.interaction-design.org/literature/article/design-management-an-introduction-taking-charge-of-processes-and-people>

Popadynets N. M., PhD, State institution «Institute of regional research named after M. I. Dolishnyi of the NAS of Ukraine» (Lviv, Ukraine)

Zhuravel Yu. V., PhD, Lviv State College of Food and Processing Industry of the National University of Food Technologies (Lviv, Ukraine)

Investment and innovation development of the national economy on the principles of digitalization and design management

Modern economic processes in Ukraine require the active introduction of innovations and investments to increase the level of the state's competitiveness at the international level and national security. A well-thought-out investment and innovation policy provide its participants with favorable economic conditions for investing in business development, focusing on improving the competitiveness of their activities. The intensity of this process is primarily due to the ability to quickly achieve the goals of its participants. Therefore, the creation and implementation of an effective, adequate to modern requirements, investment, and innovation policy in Ukraine are possible with digitalization and design management. After all, the period of information technology dictates the spread of digitalization and new management approaches (design management), taking into account the priorities of which is a prerequisite for building a competitive economy. The purpose of the article is to reveal the process of investment and innovation development of Ukraine based on digitalization and design management. The article investigates the directions of the development of modern digital and information technologies. Particular attention is paid to the areas of digitalization and design management of economic entities in Ukraine. Features of modern processes of digitalization and design management are described. The essence of the concept of digitalization and design management is revealed. Problems of digitalization and design management formation are identified. It is proved that today for the country's economy the use of digitalization creates several competitive advantages in terms of operational processes of enterprises, namely increasing their level of transparency and ability to make timely management decisions, instant exchange of information between competent employees, marketing research and systematic approaches to the response. It is important to note that this can happen at all enterprises of all spheres of economic activity because the process of digitalization is formed on the principles of coherence, timeliness, efficiency, crisis prevention in a particular area. As well as design management is also one of the newest directions and methods of development of various economic entities, and it should be used in Ukrainian practice, as design management allows us to make forecasts for the future, and this is a priority business strategy and its guarantee for success.

Keywords: investments, innovations, national economy, digitalization, design management.

Дата надходження до редакції: 28.08.2019 р.